

طراحی الگوی برنامه درسی ترکیبی محور برای دوره ابتدایی با تأکید بر رویکردهای اذهان پنجگانه گاردنر

مهزاد علیرضایی^۱، فایزه ناطقی^۲، محمد سیفی^۳

چکیده:

هدف: هدف این پژوهش با هدف طراحی الگوی برنامه درسی ترکیبی محور برای دوره ابتدایی با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر انجام شد.

روش: روش پژوهش، کیفی و از نوع اکتشافی بود. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۲۲ نفر از متخصصان حوزه‌های روانشناسی تربیتی و علوم تربیتی و همچنین سنتز پژوهشی جمع‌آوری شدند. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش کدگذاری موضوعی انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که الگوی برنامه درسی ترکیبی محور با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر، شامل ۷ مولفه نهایی (پرورش مهارت‌های تفکر، ویژگی‌های برنامه درسی، آماده‌سازی برای زندگی واقعی، مسئولیت‌پذیری و خودمدیریتی، توجه به تفاوت‌های فردی، سلامت روانی و عاطفی، و مهارت‌های عملی و کاربردی) و ۱۸ زیرمولفه است. این الگو به گونه‌ای طراحی شده است که نیازهای متنوع دانش‌آموزان دوره ابتدایی را پوشش دهد.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد که الگوی پیشنهادی می‌تواند به پرورش دانش‌آموزانی کمک کند که نه تنها از نظر علمی توانمند هستند، بلکه از نظر اجتماعی، اخلاقی، و خلاقیت نیز رشد یافته‌اند. این الگو با ترکیب اصول رویکرد گاردنر و برنامه درسی ترکیبی محور، به بهبود کیفیت آموزش در دوره ابتدایی کمک می‌کند. پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، این الگو را به عنوان یک چارچوب نوآورانه برای طراحی برنامه‌های درسی دوره ابتدایی مد نظر قرار دهند.

کلیدواژه‌ها: برنامه درسی ترکیبی محور، دوره ابتدایی، رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر.

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۱۱/۲۸

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۲/۱۹

^۱ دانشجوی دکتری گروه برنامه ریزی درسی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.

Asqare8@gmail.com

^۲ دانشیار گروه برنامه ریزی درسی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران (نویسنده مسؤل). f.nateghi@

iau-arak.ac.ir

^۳ استادیار گروه علوم تربیتی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران. m.seifi@ iau-arak.ac.ir

مقدمه

کودکان و نوجوانان به مثابه آینده سازان، فیلسوفان و متفکران بالقوه ای هستند که در قالب نظام آموزشی ریخته و همگام با این قالب شکل می گیرند. امروزه با توجه به پیچیدگی دنیای کنونی و نیاز به نیروهای متخصص برای کار و شهروندان متخصص، مدارس بسیاری در سراسر دنیا مشغول آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان می باشند (ماندریکا و همکاران، ۲۰۲۰).

تحولات سریع و گسترده علوم، فناوری، ارتباطات و پیدایش رویکرد های نوین در مورد مسائل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی موجب شده است که در نظام های آموزشی و روش های تعلیم و تربیت دگرگونی بنیادی ایجاد شود. همگام با افول روانشناسی رفتارگرایی و پیدایش روانشناسی شناختی به خصوص رویکرد سازنده نگر در یادگیری، نقش فراگیران از دریافت کننده اطلاعات به آفریننده ساختارهای شناختی خویش تغییر یافت. دیگر فراگیر دریافت کننده صرف اطلاعات نبود و افزون بر آن می باید به پردازش اطلاعات نیز می پرداخت و آنان را به تجارب پیشین خود مرتبط می ساخت و با سازماندهی آموخته هایش به حل مسائل واقعی زندگی خود مبادرت می ورزید (مابا و مانتر^۲، ۲۰۱۸).

نسل آینده به سبب سرعت بالای تغییرات در همه حوزه ها، به شیوه تفکر دقیق و پیچیده تری نیاز خواهد داشت تا با برخورداری از اندیشه سلیس و مهارت های اساسی، خود را با شرایط همواره در حال تغییر، سازگار نماید. یک برنامه درسی با کیفیت و معتبر لازم است که مبتنی بر درک دقیق و صحیح ابعاد روانشناختی انسان و همچنین ارتباط نزدیکی با فرایند یادگیری و مفهوم هوش داشته باشد. هر چند عوامل گوناگونی نظیر سلامت جسمی و روانی، انگیزش و پشتکار بر فرایند یادگیری فرد تاثیر گذار هستند، اما پژوهش های متعدد بیانگر این مهم هستند که افراد هوشمند با فراهم بودن سایر عوامل، مسائل را در مقایسه با دیگران به شکل بهتری حل و آموخته های خود را بهتر سازمان دهی و آنها را آسانتر به یاد می آورند و دیرتر از یاد می برند و از توانایی بیشتری برای یادگیری مطالب دشوار و پیچیده تر برخوردار هستند (سلامی و همکاران، ۱۳۹۳).

ویژگی های انسان به خصوص هوش و فعالیت های هوشمندانه همواره مورد توجه روانشناسان، عصب شناسان و دست اندرکاران آموزش و پرورش بوده است. صاحب نظران و روانشناسان متعدد

¹ - Mandrikas et al

² - Maba, & Mantra

از دیدگاه‌های مختلف به تعریف، طبقه‌بندی و سنجش هوش پرداخته‌اند و یکی از این نظریه‌پردازان در زمینه هوش و تفاوت‌های فردی، هاوارد گاردنر است. او با بیان اینکه هوش دارای انواع مختلفی است و با تأکید بر این واقعیت که انسان دارای نیمرخ‌های هوشی متفاوت می‌باشد، چالش‌های فکری-نظری و عملی گسترده‌ای را در نظام آموزشی به وجود آورد (هیو و همکاران^۱، ۲۰۱۷).

در دنیای امروز، نظام‌های آموزشی با چالش‌های بی‌سابقه‌ای مواجه هستند که نیاز به بازاندیشی در شیوه‌های آموزش و برنامه‌ریزی درسی را بیش از پیش آشکار کرده است. رشد سریع فناوری، تغییرات اجتماعی و اقتصادی، و نیاز به مهارت‌های جدید برای زندگی در دنیای پیچیده و پرتحول آینده، ضرورت طراحی برنامه‌های درسی نوآورانه و کارآمد را به یک اولویت تبدیل کرده است (کنون^۲، ۲۰۲۲). در این میان، دوره ابتدایی به عنوان نخستین مرحله آموزش رسمی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این دوره، پایه‌های فکری، اجتماعی، و اخلاقی دانش‌آموزان را شکل می‌دهد و تأثیر عمیقی بر موفقیت آن‌ها در مراحل بعدی زندگی دارد (میلیکانین^۳، ۲۰۲۲). بنابراین، طراحی برنامه‌های درسی که بتوانند به طور همزمان به ابعاد مختلف رشد دانش‌آموزان توجه کنند، یک ضرورت انکارناپذیر است. با این حال، برنامه‌های درسی فعلی در بسیاری از نظام‌های آموزشی، از جمله ایران، اغلب به شیوه‌ای سنتی و مبتنی بر انتقال یک‌طرفه اطلاعات طراحی شده‌اند. این برنامه‌ها معمولاً بر محفوظات و یادگیری مطالب درسی به صورت مجزا تأکید دارند و کمتر به پرورش مهارت‌های تفکر انتقادی، خلاقیت، و توانایی حل مسئله می‌پردازند. علاوه بر این، برنامه‌های درسی موجود کمتر به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان و نیازهای متنوع آن‌ها توجه می‌کنند. این رویکرد نه تنها باعث کاهش انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان می‌شود، بلکه آن‌ها را برای مواجهه با چالش‌های دنیای واقعی آماده نمی‌کند (کیلاگ و همکاران^۴، ۲۰۲۳). در این راستا، رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر به عنوان یک چارچوب نظری پیشرو، می‌تواند راه‌حلی مؤثر برای این چالش‌ها ارائه دهد. هاوارد گاردنر، در ادامه نظریه هوش‌های چندگانه خود، مفهوم اذهان پنجگانه را مطرح کرده است که شامل ذهن انضباطی، خلاق، ترکیبی، محترمانه و اخلاقی می‌شود.

¹ - Hui

² -Kwon

³ -Mielikäinen

⁴ -Kilag etal

این رویکرد بر این موضوع تأکید دارد که آموزش باید به گونه‌ای طراحی شود که انواع مختلف ذهن را پرورش دهد و دانش‌آموزان را برای تفکر عمیق، خلاقیت، همکاری، و مسئولیت‌پذیری اجتماعی آماده کند. با این حال، علیرغم پتانسیل‌های بالای این رویکرد، تاکنون الگوی برنامه درسی جامعی که به طور خاص برای دوره ابتدایی و با تأکید بر برنامه درسی ترکیبی محور طراحی شده باشد، ارائه نشده است (کلی و همکلاران^۱، ۲۰۲۳). برنامه درسی ترکیبی محور، که در آن مفاهیم و مهارت‌های مختلف به صورت یکپارچه و میان‌رشته‌ای آموزش داده می‌شوند، می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا ارتباط بین موضوعات مختلف را درک کنند و از یادگیری خود در موقعیت‌های واقعی زندگی استفاده نمایند. این رویکرد نه تنها به افزایش انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان منجر می‌شود، بلکه مهارت‌های ضروری مانند تفکر انتقادی، حل مسئله، و کار گروهی را نیز تقویت می‌کند. با این حال، طراحی چنین برنامه‌هایی نیازمند یک چارچوب نظری قوی و انعطاف‌پذیر است که بتواند به نیازهای متنوع دانش‌آموزان دوره ابتدایی پاسخ دهد (تسوی و تسای^۲، ۲۰۲۴).

این پژوهش با توجه به شکاف موجود در ادبیات موضوع، به دنبال طراحی الگوی برنامه درسی ترکیبی محور برای دوره ابتدایی با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر است. هدف اصلی این پژوهش، ارائه الگویی است که بتواند به بهبود کیفیت آموزش در دوره ابتدایی کمک کند و دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های دنیای آینده آماده نماید. این الگو با ترکیب اصول رویکرد گاردنر و برنامه درسی ترکیبی محور، می‌تواند به پرورش دانش‌آموزانی کمک کند که نه تنها از نظر علمی توانمند هستند، بلکه از نظر اجتماعی، اخلاقی و خلاقیت نیز رشد یافته‌اند. در نهایت، این پژوهش می‌تواند به عنوان یک چارچوب نظری و عملی برای سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان درسی، و معلمان مورد استفاده قرار گیرد تا نظام‌های آموزشی را به سمت تحول و بهبود سوق دهند.

¹ -Kelly et al

² -Tsou & Tsai

روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، کیفی است. رویکرد کیفی به دلیل ماهیت اکتشافی پژوهش و نیاز به درک عمیق از موضوع، انتخاب شد (تاپینگ^۱، ۲۰۲۳). روش پژوهش به طور خاص، روش کیفی اکتشافی بود که در آن از طریق جمع‌آوری و تحلیل داده‌های کیفی، الگوی برنامه درسی ترکیبی محور با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر طراحی شد. این روش به پژوهشگر اجازه می‌دهد تا بدون نیاز به اعتباریابی کمی، به درک جامع‌تری از موضوع دست یابد و الگوی مفهومی را بر اساس داده‌های کیفی استخراج کند.

جامعه پژوهش شامل تمامی اساتید و متخصصان حوزه‌های روانشناسی تربیتی و علوم تربیتی (با تمامی گرایش‌های مرتبط) بود. این جامعه به دلیل تخصص و تجربه‌ی بالای اعضای آن در زمینه‌ی برنامه‌ریزی درسی و رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر، انتخاب شد. از میان این جامعه، نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام شد. معیارهای انتخاب شرکت‌کنندگان شامل داشتن سابقه علمی و حرفه‌ای در حوزه برنامه‌ریزی درسی، آشنایی با رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر، و داشتن تجربه عملی در طراحی برنامه‌های درسی بود. در نهایت، ۲۲ تن از اساتید و متخصصان به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. این تعداد با توجه به اشباع نظری کافی تشخیص داده شد، به این معنا که پس از مصاحبه با ۲۲ نفر، داده‌های جدید تکرار شدند و اطلاعات جدیدی به دست نیامد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود. این نوع مصاحبه به دلیل انعطاف‌پذیری و امکان بررسی عمیق نظرات شرکت‌کنندگان، انتخاب شد. سوالات مصاحبه بر اساس مبانی نظری پژوهش و اهداف تحقیق طراحی شدند و شامل سوالاتی درباره ضرورت و الزامات رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر، ویژگی‌های الگوی پیشنهادی، و چگونگی طراحی برنامه درسی ترکیبی محور بودند. هر مصاحبه به طور متوسط ۴۵ تا ۶۰ دقیقه به طول انجامید و با رضایت شرکت‌کنندگان ضبط شد. سپس، مصاحبه‌ها به صورت متن نوشتاری پیاده‌سازی شدند تا برای تحلیل آماده گردند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، کدگذاری موضوعی بود. پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، داده‌ها به صورت خط به خط بررسی شدند و کدهای اولیه استخراج گردیدند. سپس، کدهای مشابه در قالب مقوله‌های کلی‌تر دسته‌بندی شدند و در نهایت، مضامین اصلی استخراج گردیدند. این فرآیند با

^۱ -Topping

استفاده از نرم افزارهای تحلیل داده‌های کیفی مانند NVivo انجام شد تا دقت و اعتبار تحلیل افزایش یابد. کدگذاری و تحلیل داده‌ها به صورت گام به گام و با دقت بالا انجام شد تا اطمینان حاصل شود که تمامی جنبه‌های مرتبط با موضوع پژوهش پوشش داده شده‌اند. علاوه بر مصاحبه‌ها، از سنتز پژوهشی نیز به عنوان یکی از روش‌های اصلی پژوهش استفاده شد. در این روش، پژوهش‌های نظری و تجربی مرتبط با رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر و برنامه درسی ترکیبی محور بررسی شدند. برای این منظور، ابتدا پایگاه‌های داده معتبر علمی (مانند ScienceDirect، PubMed، Scopus) و پایگاه‌های داخلی مانند Magiran و SID جستجو شدند و مطالعات مرتبط با موضوع شناسایی گردیدند. سپس، این مطالعات بر اساس معیارهای از پیش تعیین شده (مانند سال انتشار، کیفیت روش‌شناسی، و ارتباط با موضوع پژوهش) غربالگری شدند. در نهایت، داده‌های استخراج شده از این مطالعات به صورت نظام‌مند تحلیل و ترکیب شدند تا چارچوب نظری الگوی پیشنهادی تدوین گردد. در نهایت، یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها و سنتز پژوهشی به صورت ترکیبی تحلیل شدند تا الگوی نهایی برنامه درسی ترکیبی محور با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر طراحی شود. این الگو به گونه‌ای طراحی شد که بتواند به نیازهای متنوع دانش‌آموزان دوره ابتدایی پاسخ دهد و به بهبود کیفیت آموزش در این دوره کمک کند. طراحی الگو بر اساس اصول رویکرد گاردنر و ویژگی‌های برنامه درسی ترکیبی محور انجام شد و تلاش گردید تا تمامی جنبه‌های مرتبط با رشد تحصیلی، اجتماعی، و اخلاقی دانش‌آموزان در آن گنجانده شود.

یافته‌ها

در این پژوهش، داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۲۲ نفر از متخصصان حوزه‌های روانشناسی تربیتی و علوم تربیتی، همراه با یافته‌های حاصل از سنتز پژوهشی، مورد تحلیل قرار گرفتند. برای تحلیل داده‌ها، از روش کدگذاری موضوعی استفاده شد که شامل سه مرحله اصلی کدگذاری باز، کدگذاری گزینشی و کدگذاری انتخابی بود. در مرحله اول، یعنی کدگذاری باز، متن مصاحبه‌ها به صورت خط به خط بررسی شد و جملات کلیدی استخراج گردیدند. سپس، برای هر جمله کلیدی، یک کد اولیه تعیین شد که نشان‌دهنده مفهوم اصلی آن جمله بود. نتایج این فرآیند در جدول ۱ نمایش داده شده است. در این جدول، جملات کلیدی استخراج شده از مصاحبه‌ها در یک ستون و کدهای اولیه مربوط به هر جمله در ستون مقابل آن آورده شده‌اند. این کدها نشان‌دهنده مفاهیم اصلی و اولیه‌ای هستند که از تحلیل داده‌ها به دست آمده‌اند و مبنایی برای

مراحل بعدی تحلیل (کدگذاری گزینشی و انتخابی) تشکیل می‌دهند. به طور کلی، جدول ۱ به عنوان نقطه شروع تحلیل داده‌ها، نقش مهمی در سازمان‌دهی و طبقه‌بندی اطلاعات دارد و به پژوهشگر کمک می‌کند تا به درک عمیق‌تری از داده‌ها دست یابد. در مراحل بعدی، این کدهای اولیه در قالب مقوله‌های کلی‌تر و مضامین نهایی دسته‌بندی خواهند شد تا الگوی برنامه درسی ترکیبی محور با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر طراحی گردد.

جدول ۱. کدگذاری باز (متن مصاحبه و کدهای اولیه)

کد اولیه	متن مصاحبه
پرورش تفکر خلاق	"آموزش باید به گونه‌ای باشد که تفکر خلاق را در دانش‌آموزان پرورش دهد."
انعطاف‌پذیری برنامه درسی	"برنامه درسی باید انعطاف‌پذیر باشد تا نیازهای متنوع دانش‌آموزان را پوشش دهد."
ایجاد ارتباط بین موضوعات	"دانش‌آموزان باید بتوانند بین موضوعات درسی مختلف ارتباط برقرار کنند."
آماده‌سازی برای دنیای واقعی	"آموزش باید دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های دنیای واقعی آماده کند."
توجه به تفاوت‌های فردی	"برنامه درسی باید به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان توجه کند."
تقویت مهارت‌های اجتماعی	"آموزش باید مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان را تقویت کند."
پرورش ذهن انضباطی	"برنامه درسی باید به پرورش ذهن انضباطی در دانش‌آموزان کمک کند."
مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان	"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه مسئولیت‌پذیر باشند."
بروز خلاقیت	"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا خلاقیت خود را بروز دهند."
همکاری و کار گروهی	"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران همکاری کنند."
مهارت‌های حل مسئله	"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های حل مسئله را یاد بگیرند."
تفکر انتقادی	"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه تفکر انتقادی داشته باشند."
بهبود مهارت‌های ارتباطی	"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های ارتباطی خود را بهبود بخشند."
مواجهه با چالش‌های زندگی	"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با چالش‌های زندگی مواجه شوند."

"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های خودمدیریتی را یاد بگیرند."	خودمدیریتی
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه از منابع موجود به بهترین شکل استفاده کنند."	استفاده بهینه از منابع
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های تصمیم‌گیری را یاد بگیرند."	مهارت‌های تصمیم‌گیری
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با تغییرات سازگار شوند." "برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های یادگیری مادام‌العمر را توسعه دهند."	سازگاری با تغییرات یادگیری مادام‌العمر
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران همدلی کنند." "برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های رهبری را یاد بگیرند."	همدلی مهارت‌های رهبری
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران تعامل مثبت داشته باشند."	تعامل مثبت
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های مدیریت زمان را یاد بگیرند."	مدیریت زمان
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران ارتباط مؤثر برقرار کنند."	ارتباط مؤثر
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های کار تیمی را یاد بگیرند."	کار تیمی
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران همفکری کنند." "برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های مدیریت استرس را یاد بگیرند."	همفکری مدیریت استرس
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران همکاری مؤثر داشته باشند."	همکاری مؤثر
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های مدیریت تعارض را یاد بگیرند."	مدیریت تعارض
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران ارتباط سازنده برقرار کنند."	ارتباط سازنده
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های مدیریت پروژه را یاد بگیرند."	مدیریت پروژه

"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران همکاری خلاقانه داشته باشند."	همکاری خلاقانه
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های مدیریت منابع را یاد بگیرند."	مدیریت منابع
"آموزش باید به دانش‌آموزان کمک کند تا ذهن ترکیبی خود را پرورش دهند." "برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا ذهن محترمانه خود را پرورش دهند."	پرورش ذهن ترکیبی پرورش ذهن محترمانه
"آموزش باید به دانش‌آموزان کمک کند تا ذهن اخلاقی خود را پرورش دهند." "برنامه درسی باید به گونه‌ای طراحی شود که موضوعات درسی به صورت یکپارچه آموزش داده شوند."	پرورش ذهن اخلاقی یکپارچگی برنامه درسی
"برنامه درسی باید به نیازهای محلی و فرهنگی دانش‌آموزان توجه کند." "آموزش باید از فناوری‌های نوین برای بهبود یادگیری دانش‌آموزان استفاده کند."	توجه به نیازهای محلی استفاده از فناوری در آموزش
"برنامه درسی باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان را به مشارکت فعال در فرآیند یادگیری تشویق کند."	مشارکت فعال دانش‌آموزان
"آموزش باید به سلامت روانی دانش‌آموزان توجه کند و به آن‌ها کمک کند تا استرس خود را مدیریت کنند."	توجه به سلامت روانی
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های شناختی خود را تقویت کنند."	پرورش مهارت‌های شناختی
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه به محیط زیست احترام بگذارند."	توجه به محیط زیست
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های هنری خود را پرورش دهند."	پرورش مهارت‌های هنری
"آموزش باید به نیازهای ویژه دانش‌آموزان توجه کند و برنامه‌های درسی را متناسب با آن‌ها طراحی کند."	توجه به نیازهای ویژه
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های فنی خود را تقویت کنند."	پرورش مهارت‌های فنی
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه ارزش‌های اخلاقی را در زندگی خود رعایت کنند."	توجه به ارزش‌های اخلاقی
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های پژوهشی خود را توسعه دهند."	پرورش مهارت‌های پژوهشی

"آموزش باید به تنوع فرهنگی دانش‌آموزان توجه کند و آن را در برنامه‌های درسی لحاظ کند."	توجه به تنوع فرهنگی
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های ورزشی خود را تقویت کنند."	پرورش مهارت‌های ورزشی
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با مسائل اقتصادی مواجه شوند."	توجه به نیازهای اقتصادی
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های دیجیتالی خود را توسعه دهند."	پرورش مهارت‌های دیجیتالی
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با مسائل اجتماعی مواجه شوند."	توجه به نیازهای اجتماعی
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های مالی خود را تقویت کنند."	پرورش مهارت‌های مالی
"آموزش باید به نیازهای عاطفی دانش‌آموزان توجه کند و به آن‌ها کمک کند تا احساسات خود را مدیریت کنند"	توجه به نیازهای عاطفی
"برنامه درسی باید انعطاف‌پذیر باشد تا نیازهای متنوع دانش‌آموزان را پوشش دهد."	انعطاف‌پذیری برنامه درسی
"دانش‌آموزان باید بتوانند بین موضوعات درسی مختلف ارتباط برقرار کنند."	ایجاد ارتباط بین موضوعات
"آموزش باید دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های دنیای واقعی آماده کند."	آماده‌سازی برای دنیای واقعی
"برنامه درسی باید به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان توجه کند."	توجه به تفاوت‌های فردی
"آموزش باید مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان را تقویت کند."	تقویت مهارت‌های اجتماعی
"برنامه درسی باید به پرورش ذهن انضباطی در دانش‌آموزان کمک کند."	پرورش ذهن انضباطی
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه مسئولیت‌پذیر باشند."	مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا خلاقیت خود را بروز دهند."	بروز خلاقیت
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با دیگران همکاری کنند."	همکاری و کار گروهی
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های حل مسئله را یاد بگیرند."	مهارت‌های حل مسئله
"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه تفکر انتقادی داشته باشند."	تفکر انتقادی
"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های ارتباطی خود را بهبود بخشند."	بهبود مهارت‌های ارتباطی

مواجهه با چالش‌های زندگی	"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه با چالش‌های زندگی مواجه شوند."
خودمدیریتی	"برنامه درسی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های خودمدیریتی را یاد بگیرند."
استفاده بهینه از منابع	"آموزش باید به دانش‌آموزان یاد دهد که چگونه از منابع موجود به بهترین شکل استفاده کنند."

جدول ۲. کد گذاری محوری و تبدیل کدهای اولیه به زیر مولفه‌ها

زیر مولفه	کدهای اولیه
تفکر و خلاقیت	پرورش تفکر خلاق، تفکر انتقادی، همفکری، خلاقیت
انعطاف‌پذیری برنامه درسی	انعطاف‌پذیری برنامه درسی، توجه به تفاوت‌های فردی، شخصی سازی آموزش
یکپارچگی و ارتباط بین موضوعات	ایجاد ارتباط بین موضوعات، یکپارچگی برنامه درسی، پرورش ذهن ترکیبی
آماده‌سازی برای زندگی واقعی	آماده‌سازی برای دنیای واقعی، مواجهه با چالش‌های زندگی، سازگاری با تغییرات
مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی	تقویت مهارت‌های اجتماعی، بهبود مهارت‌های ارتباطی، ارتباط مؤثر، همدلی
مسئولیت‌پذیری و خودمدیریتی	مسئولیت‌پذیری، خودمدیریتی، مدیریت زمان، مدیریت استرس
کار تیمی و همکاری	کار گروهی، همکاری مؤثر، همکاری خلاقانه، مدیریت تعارض
حل مسئله و تصمیم‌گیری	مهارت‌های حل مسئله، مهارت‌های تصمیم‌گیری، تفکر تحلیلی
یادگیری مادام‌العمر	یادگیری مادام‌العمر، استفاده بهینه از منابع، مدیریت پروژه
پرورش ذهن اخلاقی و ارزش‌محور	پرورش ذهن اخلاقی، توجه به ارزش‌های اخلاقی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی
توجه به نیازهای محلی و فرهنگی	توجه به نیازهای محلی، توجه به تنوع فرهنگی، احترام به محیط زیست
استفاده از فناوری	استفاده از فناوری در آموزش، توسعه مهارت‌های دیجیتالی
مشارکت فعال دانش‌آموزان	مشارکت فعال، تعامل مثبت، ارتباط سازنده
سلامت روانی و عاطفی	توجه به سلامت روانی، توجه به نیازهای عاطفی، مدیریت استرس
مهارت‌های شناختی و پژوهشی	پرورش مهارت‌های شناختی، پرورش مهارت‌های پژوهشی
مهارت‌های هنری و ورزشی	پرورش مهارت‌های هنری، تقویت مهارت‌های ورزشی

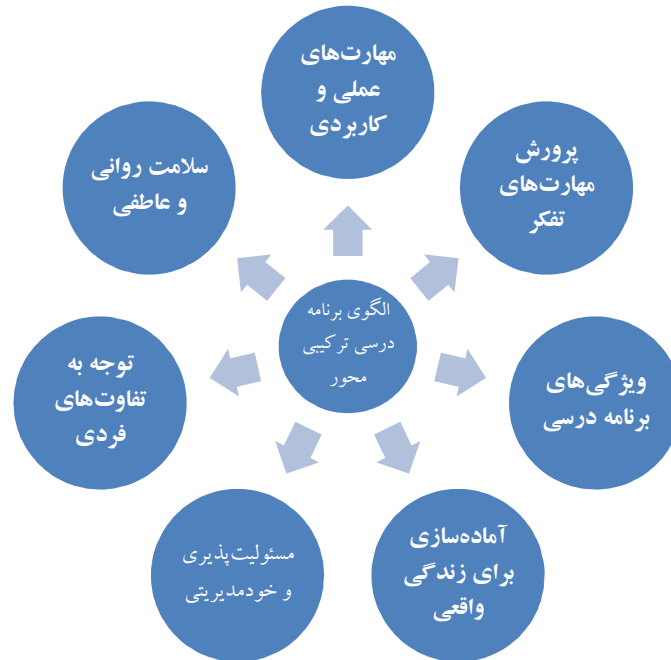
مهارت‌های فنی و عملی	توسعه مهارت‌های فنی، استفاده بهینه از منابع، مدیریت پروژه
مهارت‌های مالی و اقتصادی	پرورش مهارت‌های مالی، توجه به نیازهای اقتصاد

زیرمولفه شامل چند کد اولیه مرتبط است که بر اساس موضوعات مشترک و ارتباط مفهومی بین آن‌ها گروه‌بندی شده‌اند. به عنوان مثال، زیرمولفه تفکر و خلاقیت شامل کدهای اولیه مانند پرورش تفکر خلاق، تفکر انتقادی، همفکری و خلاقیت است.

جدول ۳. کد گذاری انتخابی و تبدیل زیر مولفه ها و مولفه های اصلی

مولفه نهایی	زیر مولفه‌ها
پرورش مهارت‌های تفکر	تفکر و خلاقیت، حل مسئله و تصمیم‌گیری، یادگیری مادام‌العمر
ویژگی‌های برنامه درسی	انعطاف‌پذیری برنامه درسی، یکپارچگی و ارتباط بین موضوعات
آماده‌سازی برای زندگی واقعی	آماده‌سازی برای زندگی واقعی، مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی
مسئولیت‌پذیری و خودمدیریتی	مسئولیت‌پذیری و خودمدیریتی، کار تیمی و همکاری
توجه به تفاوت‌های فردی	توجه به نیازهای محلی و فرهنگی، مشارکت فعال دانش‌آموزان
سلامت روانی و عاطفی	سلامت روانی و عاطفی، مهارت‌های شناختی و پژوهشی
مهارت‌های عملی و کاربردی	مهارت‌های هنری و ورزشی، مهارت‌های فنی و عملی، مهارت‌های مالی و اقتصادی

در این مرحله، ۱۸ زیرمولفه در قالب ۷ مولفه نهایی دسته‌بندی شدند. این مولفه‌ها نشان‌دهنده ابعاد اصلی الگوی برنامه درسی ترکیبی محور با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر هستند. هر مولفه نهایی شامل چند زیرمولفه مرتبط است که به شکلی منسجم و هدفمند طراحی شده‌اند. به عنوان مثال، مولفه نهایی پرورش مهارت‌های تفکر شامل زیرمولفه‌های تفکر و خلاقیت، حل مسئله و تصمیم‌گیری و یادگیری مادام‌العمر است.

شکل ۱. الگوی برنامه درسی ترکیبی محور برای دوره ابتدایی با تأکید بر رویکردهای اذهان پنجگانه گاردنر

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف طراحی الگوی برنامه درسی ترکیبی محور برای دوره ابتدایی با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر انجام شد. روش پژوهش، کیفی و از نوع اکتشافی بود که در آن از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۲۲ نفر از متخصصان حوزه‌های روانشناسی تربیتی و علوم تربیتی و همچنین سنتز پژوهشی استفاده شد. داده‌ها با استفاده از روش کدگذاری موضوعی تحلیل شدند و در نهایت، الگوی برنامه درسی طراحی گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد که این الگو شامل ۷ مولفه نهایی و ۱۸ زیرمولفه بود که به شکلی نظام‌مند و جامع، نیازهای دانش‌آموزان دوره ابتدایی را پوشش می‌دهد.

در ادامه مولفه‌ها و زیرمولفه‌های نهایی به طور دقیق و با جملات متنوع بیان می‌گردد. بر اساس تحلیل داده‌ها، الگوی برنامه درسی ترکیبی محور با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر، شامل ۷ مولفه نهایی و ۱۸ زیرمولفه است که به شرح زیر می‌باشند.

- (۱) پرورش مهارت‌های تفکر: تفکر و خلاقیت: این زیرمولفه بر پرورش توانایی دانش‌آموزان در تفکر خلاق و نوآورانه تأکید دارد. حل مسئله و تصمیم‌گیری: این بخش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های لازم برای حل مسائل پیچیده و تصمیم‌گیری آگاهانه را کسب کنند. یادگیری مادام‌العمر: این زیرمولفه بر اهمیت یادگیری مستمر و توسعه مهارت‌های یادگیری مادام‌العمر تأکید می‌کند (دیلکسی و همکاران^۱، ۲۰۲۳).
- (۲) ویژگی‌های برنامه درسی: انعطاف‌پذیری برنامه درسی: این بخش نشان می‌دهد که برنامه درسی باید به گونه‌ای طراحی شود که به نیازهای متنوع دانش‌آموزان پاسخ دهد. یکپارچگی و ارتباط بین موضوعات: این زیرمولفه بر اهمیت ایجاد ارتباط بین موضوعات درسی مختلف تأکید دارد (بوتس و ریچ^۲، ۲۰۲۲).
- (۳) آماده‌سازی برای زندگی واقعی: آماده‌سازی برای زندگی واقعی: این بخش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا برای مواجهه با چالش‌های دنیای واقعی آماده شوند. مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی: این زیرمولفه بر تقویت مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی دانش‌آموزان تأکید دارد (ستیوان و همکاران^۳، ۲۰۲۲).
- (۴) مسئولیت‌پذیری و خودمدیریتی: مسئولیت‌پذیری و خودمدیریتی: این بخش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مسئولیت‌پذیر و خودمدیریت‌گر باشند. کار تیمی و همکاری: این زیرمولفه بر اهمیت کار تیمی و همکاری در فرآیند یادگیری تأکید می‌کند (گاردنر^۴، ۲۰۲۱).
- (۵) توجه به تفاوت‌های فردی: توجه به نیازهای محلی و فرهنگی: این بخش نشان می‌دهد که برنامه درسی باید به نیازهای محلی و فرهنگی دانش‌آموزان توجه کند. مشارکت فعال

¹ -Dilekçi et al

² -Butts & Rich

³ -Setiawan et al

⁴ -Gardner

دانش‌آموزان: این زیرمؤلفه بر اهمیت مشارکت فعال دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری تأکید دارد.

۶) سلامت روانی و عاطفی: سلامت روانی و عاطفی: این بخش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا سلامت روانی و عاطفی خود را حفظ کنند. مهارت‌های شناختی و پژوهشی: این زیرمؤلفه بر تقویت مهارت‌های شناختی و پژوهشی دانش‌آموزان تأکید دارد (الساید و همکاران^۱، ۲۰۲۱).

۷) مهارت‌های عملی و کاربردی: مهارت‌های هنری و ورزشی: این بخش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های هنری و ورزشی خود را توسعه دهند. مهارت‌های فنی و عملی: این زیرمؤلفه بر تقویت مهارت‌های فنی و عملی دانش‌آموزان تأکید دارد. مهارت‌های مالی و اقتصادی: این بخش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های مالی و اقتصادی خود را بهبود بخشند (تامبو و همکاران^۲، ۲۰۲۱).

یافته‌های این پژوهش با بخشی از یافته‌های پژوهش‌های اسدیان و همکاران، ۱۳۹۲، صباحی زاده و همکاران، ۱۳۹۲، تجریو بیانی، ۱۳۹۸، میرشکار و همکاران، ۱۴۰۲، یوسفی و همکاران، ۱۴۰۲، معصومی نژاد و همکاران، ۱۴۰۲، علاچی و همکاران، ۱۴۰۳، اسلام و همکاران، ۲۰۲۰، هسو و لین، ۲۰۲۲، هلینگ، ۲۰۲۳، راموس براون، ۲۰۲۳، ردیسیک و همکاران، ۲۰۲۲ و وروک و دانایی، ۲۰۲۴، همسو بود. "در برخی از مصاحبه‌ها، متخصصان به طور مکرر بر اهمیت پرورش تفکر خلاق و انتقادی تأکید داشتند. به عنوان مثال، یکی از شرکت‌کنندگان بیان کرد: "دانش‌آموزان باید یاد بگیرند که چگونه خارج از چارچوب‌های معمول فکر کنند و راه‌حل‌های نوآورانه برای مسائل ارائه دهند." این دیدگاه به وضوح در مؤلفه پرورش مهارت‌های تفکر الگوی پیشنهادی منعکس شده است. همچنین، در چندین مصاحبه، متخصصان بر لزوم انعطاف‌پذیری برنامه درسی تأکید کردند. یکی از شرکت‌کنندگان اشاره کرد: "برنامه درسی باید به گونه‌ای طراحی شود که به نیازهای متنوع دانش‌آموزان پاسخ دهد و امکان شخصی‌سازی آموزش را فراهم کند." این نظر در مؤلفه ویژگی‌های برنامه درسی الگو گنجانده شد. یکی دیگر از یافته‌های کلیدی این پژوهش، اهمیت آماده‌سازی دانش‌آموزان برای زندگی واقعی بود. در برخی از مصاحبه‌ها، متخصصان بیان کردند

¹ -Elsayed et al

² -Thambu et al

که آموزش باید دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های دنیای واقعی آماده کند. به عنوان مثال، یکی از شرکت‌کنندگان گفت: "دانش‌آموزان باید یاد بگیرند که چگونه با مسائل واقعی زندگی مواجه شوند و راه‌حل‌های عملی ارائه دهند." این دیدگاه در مولفه آماده‌سازی برای زندگی واقعی الگو منعکس شده است. علاوه بر این، در برخی از مصاحبه‌ها، متخصصان بر اهمیت توجه به تفاوت‌های فردی تأکید کردند. یکی از شرکت‌کنندگان بیان کرد: "هر دانش‌آموز منحصر به فرد است و برنامه درسی باید به این تفاوت‌ها توجه کند." این نظر در مولفه توجه به تفاوت‌های فردی الگو گنجانده شد. به عنوان محقق این پژوهش، معتقدم که الگوی پیشنهادی می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش در دوره ابتدایی کمک کند. این الگو با ترکیب اصول رویکرد گاردنر و برنامه درسی ترکیبی محور، به پرورش دانش‌آموزانی کمک می‌کند که نه تنها از نظر علمی توانمند هستند، بلکه از نظر اجتماعی، اخلاقی، و خلاقیت نیز رشد یافته‌اند. پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، این الگو را به عنوان یک چارچوب نوآورانه برای طراحی برنامه‌های درسی دوره ابتدایی مد نظر قرار دهند."

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که طراحی برنامه درسی ترکیبی محور با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر، می‌تواند به پرورش دانش‌آموزانی کمک کند که نه تنها از نظر علمی توانمند هستند، بلکه از نظر اجتماعی، اخلاقی، و خلاقیت نیز رشد یافته‌اند. برای مثال، مولفه پرورش مهارت‌های تفکر به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا تفکر خلاق و انتقادی خود را توسعه دهند، در حالی که مولفه ویژگی‌های برنامه درسی با تأکید بر انعطاف‌پذیری و یکپارچگی، به نیازهای متنوع دانش‌آموزان پاسخ می‌دهد. همچنین، مولفه آماده‌سازی برای زندگی واقعی دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های دنیای واقعی آماده می‌کند. یافته‌های این پژوهش با نظریه‌ها و ادبیات موجود در حوزه برنامه‌ریزی درسی و رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر همسو است. برای مثال، نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر این موضوع تأکید دارد که آموزش باید به گونه‌ای طراحی شود که انواع مختلف هوش و ذهن را پرورش دهد. این نظریه از مولفه‌هایی مانند پرورش مهارت‌های تفکر و توجه به تفاوت‌های فردی در الگوی پیشنهادی حمایت می‌کند (گاردنر، ۲۰۲۰). همچنین، نظریه برنامه درسی ترکیبی محور دراک و بورنز بر اهمیت یکپارچگی و ارتباط بین موضوعات درسی تأکید دارد که با مولفه ویژگی‌های برنامه درسی در این پژوهش همخوانی دارد)

ملیکینن^۱، ۲۰۲۴). علاوه بر این، نظریه یادگیری مادام‌العمر از مولفه یادگیری مادام‌العمر در الگوی پیشنهادی حمایت می‌کند و نشان می‌دهد که آموزش باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان را برای یادگیری مستقل و مداوم آماده کند (عبدالله و همکاران^۲، ۲۰۲۱).

در مجموع، این پژوهش نشان داد که طراحی الگوی برنامه درسی ترکیبی محور با تأکید بر رویکرد اذهان پنجگانه گاردنر، می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش در دوره ابتدایی کمک کند. این الگو با ترکیب اصول رویکرد گاردنر و برنامه درسی ترکیبی محور، به پرورش دانش‌آموزانی کمک می‌کند که نه تنها از نظر علمی توانمند هستند، بلکه از نظر اجتماعی، اخلاقی، و خلاقیت نیز رشد یافته‌اند. پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، این الگو را به عنوان یک چارچوب نوآورانه برای طراحی برنامه‌های درسی دوره ابتدایی مد نظر قرار دهند.

منابع

- اسدیان، سیروس، و حبیبی آذر، افسانه. (۱۳۹۲). بررسی اثربخشی برنامه درسی علوم به شیوه آموزش محور با برنامه درسی علوم به شیوه پژوهش محور در دوره ابتدایی، **علوم رفتاری**، ۵(۱۵): ۹-۲۳.
- تجری، طیه، و بیانی، مرضیه. (۱۳۹۸). طراحی الگوی برنامه درسی آموزش علوم تجربی دوره ابتدایی بر اساس نظریه هوش چندگانه گاردنر، **پژوهش در آموزش علوم ابتدایی**، ۱(۱): ۳۹-۵۰.
- رضا معصومی نژاد، اسماء صادقلو، سارا کاشانیان، و مهسا محمودی. (۱۴۰۲). تبیین مؤلفه‌های رویکرد تلفیقی در برنامه درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی: یک پژوهش کیفی، **مجله آموزش پژوهی نوین**، ۹(۳۳): ۱۳-۲۴.
- صباحی زاده، محمود، کشتی آرای، نرگس، و صفایی موحد، سعید. (۱۳۹۲). تغییر برنامه‌های درسی تربیت معلم بر اساس رویکرد اذهان پنج‌گانه گاردنر. همایش ملی انجمن مطالعات درسی ایران (تغییر در برنامه درسی دوره‌های تحصیلی آموزش و پرورش).
- علاجی، علیرضا، معین گلزاری، محمدصادق، کریم نژاد، دانیال منیری. (۱۴۰۳). **بررسی نظام‌مند برنامه درسی تلفیقی و اصول مرتبط با آن**، هفدهمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران.
- یوسفی، فاطمه، نوریان، محمد، سمیعی زفرقندی، مرتضی. (۱۴۰۲). اعتبارسنجی الگوی تلفیق بازی‌های بومی محلی در برنامه‌های درسی دوره ابتدایی، **پژوهش‌های برنامه درسی و آموزش**، ۲(۱۳): ۱۵۷-۱۷۰.

¹ -Mielikäinen

² -Abdullah et al

- نرگس میرشکار، پروین احمدی، و پروین صمدی. (۱۴۰۲). تدوین راهنمای عمل برنامه‌درسی تلفیقی و اعتبارسنجی آن از دیدگاه معلمان، *نشریه برنامه درسی و آموزش یادگیرنده محور*، ۲(۳): ۵۹-۷۷.
- Abdullah, M., Chamid, N., & Khamim, K. (2021, February). Reorientation of the andragogy concept and its relevance to higher education in Indonesia for answering the global era of information: Critical review of Malcolm Knowles perspective. In Proceedings of the 2nd International Conference on Islamic Studies, ICIS 2020, 27-28 October 2020, Ponorogo, Indonesia.
- Butts, J. B., & Rich, K. L. (2022). *Nursing ethics: Across the curriculum and into practice*. Jones & Bartlett Learning.
- Dilekçi, A., & Karatay, H. (2023). The effects of the 21st century skills curriculum on the development of students' creative thinking skills. *Thinking skills and creativity*, 47, 101229.
- Elsayed, A. M. A., Abbas, R. E. S., & Abdou, M. S. A. (2021). Can an Educational Activity Program Based on Feuerstein's Program and Gardner's Theory Increase Excellence and Creativity in Math in Omani Students? *FWU Journal of Social Sciences*, 15(3).
- Gardner, H. (2020). *A synthesizing mind: A memoir from the creator of multiple intelligences theory*. mit Press.
- Gardner, H. (2021). *Disciplined mind: What all students should understand*. Simon & Schuster.
- Hsu, H. T., & Lin, C. C. (2022). Factors Influencing University Students' Intention to Engage in Mobileassisted Language Learning through the Lens of Action Control Theory. *Educational Technology & Society*, 25(4), 29-42.
- Islam, M., Lodhi, A. S., & Khan, A. M. (2020). Future L2 selves of Pakistani learners of English: A qualitative perspective. *Linguistics and Literature Review*, 6(1).
- Kelly, S. J., Kelly, J. S., Gardner, E., Baker, J., Monk, C., & Julian, A. (2023). Improving attitudes towards adders (*Vipera berus*) and nature connectedness in primary-age group children. *People and Nature*, 5(6), 1908-1921.
- Kilag, O. K., Marquita, J., & Laurente, J. (2023). Teacher-led curriculum development: Fostering innovation in education. *Excellencies: International Multi-disciplinary Journal of Education* (2994-9521), 1(4), 223-237
- Kwon, E. (2022). *A mixed-methods study on L2 motivation of Korean junior college English major students* (Doctoral dissertation, University of Essex).
- Mielikäinen, M. (2022). Towards blended learning: Stakeholders' perspectives on a project-based integrated curriculum in ICT engineering education. *Industry and Higher Education*, 36(1), 74-85.
- Radišić, J., Baucał, A., Jošić, S., Tartas, V., Leskinen, J., Ziegler, G., ... & Nordström, A. (2022). *Dialogue, diversity and interdisciplinarity in the field of learning and instruction*: book of abstracts.
- Ramos-Brown, M. D. (2021). *The effect of a conclusion-outcome debate on L2 Spanish learners' oral fluency and the interactions between dysfluencies, motivation and task design* (Doctoral dissertation, University of Leeds).

- Rock, D., & Danaee, M. (2024). The Socio-Educational Model: An Evidence-Based Re-evaluation. **Applied Linguistics**, amae063.
- Setiawan, R., Mardapi, D., & Karyanto, U. B. (2020). Multiple Intelligences-Based Creative Curriculum: The Best Practice. **European Journal of Educational Research**, 9(2), 611-627.
- Thambu, N., Prayitno, H. J., & Zakaria, G. A. N. (2021). Incorporating active learning into moral education to develop multiple intelligences: A qualitative approach. **Indonesian Journal on Learning and Advanced Education (IJOLAE)**, 3(1), 17-29.
- Topping, K. J. (2022). **Educational systems for disruptive adolescents**. Routledge.
- Tsou, W., & Tsai, S. C. (2024). Interactive learning for professional development of bilingual education by a blended instructional approach. **Interactive Learning Environments**, 32(5), 1569-1581
- Zivan, M., & Horowitz-Kraus, T. (2020). Parent-child joint reading is related to an increased fixation time on print during storytelling among preschool children. **Brain and Cognition**, 143, 105596.

**Designing a hybrid-oriented curriculum template for the elementary school with
Emphasis on Gardner's five mind approaches**

Quarterly Journal of Educational Leadership
& Administration
Islamic Azad University Garmsar Branch
Vol.18, No 3, Autumn 2024, No.69

**Designing a hybrid-oriented curriculum template for the elementary
school with Emphasis on Gardner's five mind approaches**
Mehzad Alirazaei¹, Faezeh Nateghi², Mohammad Seifi³

Abstract:

Purpose: The purpose of this research was to design a hybrid-oriented curriculum model for the elementary school with an emphasis on Gardner's Five Minds approach.

Method: The research method was qualitative and exploratory. Data were collected through semi-structured interviews with 22 experts in the fields of educational psychology and educational sciences, as well as research synthesis. Data analysis was done using thematic coding method.

Findings: The findings of the research showed that the hybrid curriculum model with emphasis on Gardner's five minds approach, including 7 final components (development of thinking skills, curriculum features, preparation for real life, responsibility and self-management, attention to individual differences, mental and emotional health, and practical and applied skills) and 18 subcomponents. This template is designed to cover the diverse needs of elementary school students.

Conclusion: The results of the research showed that the proposed model can help raise students who are not only scientifically capable, but also socially, morally, and creatively developed. By combining the principles of Gardner's approach and hybrid curriculum, this model helps to improve the quality of education in elementary school. It is suggested that policymakers and educational planners consider this model as an innovative framework for designing primary school curricula.

Keywords: hybrid curriculum, elementary school, Gardner's five minds approach.

¹ -Ph.D. student of Curriculum Planning, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

² -Associate Professor of Curriculum Planning Department, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

³ -Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.